

Bapa Jo Ayal 25 november 1927 - 31 mei 2021

Onze vergeten helden

Bapa Jo Ayal prijkte in de expositie “Onze vergeten helden” die in samenwerking met theoloog / Europarlementariër Marcel de Graaf(PVV Europa) en Maluku4Maluku werd samengesteld in het jaar 2018. De expositie werd gehouden in het Europees Parlement te Straatburg, en de bedoeling is dat deze expositie in het jaar 2021 van “70 jaar Molukkers in Nederland” langs de provincies gaat.

Maandag 7 juni is de kist van KNIL “Ambonees” veteraan bapa Jo Ayal uit verzorgingstehuis Molenweid aan de Patrijzenlaan 31 in Wieringerwaard gedragen. Op verzoek van de familie was er een militaire erehaag, en werd er een eresaluut gebracht door de Veteranen Contactgroep Wieringen / Hollandse Kroon e.o. Zij werden bijgestaan door veteranen die actief zijn en of banden hebben met Maluu4Maluku. Nippy Noya heeft Maluku4Maluku vergezeld met het Molukse geluid van het Tifa volk.

Om 16.00 uur is onder begeleiding van twee motoren van de Koninklijke Marchaussee de rouwstoet naar Schagen gegaan. Om 16.15 uur was er bij het Yardenhuis van Schagen een laatste militaire erehaag en werd een eresaluut gebracht. Voordat de kist van veteraan Bapa Jo Ayal naar binnenging, werd er door een hoornblazer van defensie Signaal Taptoe gespeeld.

Omdat Bapa Jo Ayal de laatste frontmilitair was van de KNIL Ambonezen in de provincie Noord-Holland, was er een delegatie van 12 Infanteriebataljon AASLT Regiment Van Heutsz van de 11^e Luchtmobiele Brigade in originele KNIL uniformen aanwezig in Schagen.

Toespraak bij het afscheid van Jo Ayal.

Beste familie, vrienden en overige belangstellenden.

Mijn toespraak is gebaseerd op een interview met Jo in 2010 en mijn persoonlijke gesprekken in de jaren daarna.

Bapa Jo Ayal werd op 25 november 1927 geboren op het eiland Saparua in de Zuid-Molukken (voormalig Nederlands Indië).

Na de Portugezen en de Engelsen hadden de Nederlanders grote handelsbelangen op de Molukken (specerijenhandel/ VOC).

Vanaf 1500 leefde de bevolking van de Molukken in een traditie van handelsbelangen met de Belanda's.

De Molukkers waren van ouds gezagsgetrouw aan de Nederlanders, niet op de eerste plaats omdat ze de Nederlanders zo aardig vonden, maar de zending bekeerde de Molukkers tot het christendom (godsdienstige gebondenheid), zorgde voor scholen en gezondheidszorg.

De verbouw van specerijen en de handel leverde voor de lokale bevolking werk op. En als jongeman kon je dienst nemen in het Koninklijk Nederlands Indië Leger.

In 1942 namen de Japanners Nederlands – Indië in; Nederlanders werden opgesloten in kampen en tewerkgesteld door de Japanners (Birma-spoorlijn). Mensenlevens telden niet voor de Japanners en onder dit wrede bewind zijn dan ook velen omgekomen. Ook Nederlands gezinde Indonesische functionarissen belanden in kampen of werden gedood.

Voor Jo (toen 15/16 jaar oud) en voor zijn kameraden was de oorlog een groot, spannend avontuur, waarbij ze bijvoorbeeld grote kruisen van palmbladeren op het zand legden als navigatiebaken voor de Amerikaanse bommenwerpers die overvlogen.

Toen de Japanners in 1945 de oorlog verloren hadden, dacht Nederland de oude orde weer te kunnen herstellen, maar veel Indonesiërs onder leiding van Soekarno wilden van Indonesië een zelfstandige republiek maken, los van Nederland. Onrust en opstand tegen de Nederlanders.

Bapa Jo Ayal nam in 1946 dienst in het KNIL; zijn doopbewijs moest overlegd worden om aan te tonen dat hij oud genoeg was om in dienst te gaan.

Vanuit Nederland werden Nederlandse soldaten ingescheept om samen met het KNIL de orde en de rust in Indië te herstellen: de politionele acties.

Bapa Jo Ayal werd met zijn makkers als lid van de Z-brigade naar Java en Sumatra gestuurd. Op Sumatra moesten ze de Brits-Indiase Ghurka's vervangen om een deel van de stad Medan in handen te houden. De Z-brigade bestond uit een aantal KNIL bataljons en delen van de 7 decemberdivisie.

Het spannende en grote avontuur van de oorlog en soldaatje spelen was voorbij; daar was opeens de rauwe werkelijkheid van de oorlog. Je werd beschoten; kameraden werden gewond of sneuvelden; je schoot op vijanden, nam ze gevangen, doodde ze.

En nu quoteer ik Jo:

'En weet je: vriend of vijand, officier of gewoon soldaat, blank of zwart; allemaal riepen ze zwaargewond of stervende om hun moeder.'

De KNILers werden door de bevolking van Java en Sumatra 'Zwarte Nederlanders' genoemd vanwege hun trouw aan het Nederlands gezag.

Onder druk van Engeland en Amerika en de VN werd Nederland gedwongen om de aanspraken op Nederlands-Indië op te geven.

De soldaten van het KNIL stonden nu voor de keuze: of dienst nemen in het leger van de nieuwe Republiek Indonesië of vertrekken.

De moeder van Jo schreef hem een brief om níét te tekenen voor het Indonesische leger, want 'dan zul je tegen je eigen volk en je eigen familie moeten vechten.' Bovendien zouden de oud KNIL'ers waarschijnlijk met de nek worden aangekeken. Een loodzware moederlijke raad met loodzware consequenties.

Zo werden veel ex-KNIL soldaten (waaronder zeer veel Molukkers) met vrouw en kinderen ingescheept om naar Nederland te vertrekken.

Het zou een tijdelijk vertrek zijn tot via onderhandelingen de zelfstandige Republiek der Zuid-Molukken werkelijkheid zou worden.

Deze soldaten maakten nu deel uit van de Koninklijke Landmacht, maar nog voor het schip afmeerde in Nederland werden ze uit het Nederlandse leger ontslagen.

Zo zette Jo Ayal in april 1951 voet op Nederlandse bodem, 24 jaar oud, ontslagen uit het leger, ver weg van zijn vaderland en zijn familie, stateloos, ondergebracht met kameraden en families in zgn. 'woonoorden',

zeg maar barakkenkampen, 3 gulden zakgeld en werken was verboden. Niets integratie; ze zouden immers toch weer terug gaan naar de Molukken. Kortom, Nederland trok de handen af van deze mensen die ons land altijd trouw hadden gediend.

Jo had al snel in de gaten dat het met de Republiek der Zuid-Molukken niets zou worden en ondanks het verbod om te werken organiseerde hij werk in de verschillende kampen waar hij verbleef in Steenwijk, Oosterwolde, Elburg en Barneveld.

In overleg met de kampraad ging hij in Friesland met zijn mede kampleden in mei –als de koeien weer naar buiten konden- stallen schoonmaken. Daar werd geld mee verdiend en het was een bezigheid, want van verveling en doelloosheid komt alleen maar narigheid.

Hij legde contact met een groothandelaar in erwten; die leverde 50 balen van 100 kilo per stuk af in het kamp en de kampbewoners gingen die erwten opschonen en 'lezen'; het was betaald werk en ze hadden een bezigheid. Ze gingen werken als seizoenarbeider, verbouwden groenten en verkochten die op de markt.

Inmiddels was hij getrouwd met een Nederlandse vrouw en hij wilde niet langer in een van de kampen wonen, maar wonen en werken in Nederland mocht niet, tenzij je voor een 60/40% regeling tekende. Al wat je verdiende moest voor 60% afgedragen worden aan de Staat der Nederlanden. Hij tekende daarvoor en vroeg het Nederlandschap aan.

Dat werd verleend maar hij moest wel eerst f30.000,= voldoen;(de zogenaamde 60/40% regeling) af te betalen naar inkomen in bedragen van f 0,50. Tegenwoordig zou je zoiets een wurgcontract noemen.

Na 5 jaar werd het resterende bedrag kwijt gescholden.

Hij kreeg eindelijk een eigen woning in Baarn en werkte bij Philips en later bij de Washington sigarenfabriek. Toen de Washington naar Hippolytushoef verhuisde, verhuisde hij mee hier naartoe.

Hij bezoekt regelmatig bijeenkomsten van het Veteranencontact Wieringen, want daar kun je praten met mensen die hetzelfde meegemaakt hebben; mensen die weten wat kameraadschap en op elkaar kunnen vertrouwen in oorlogs- omstandigheden betekent; daar vind je begrip, erkenning en waardering.

Zaken waar Nederland en de Nederlanders na de oorlog en ook nu nog geen boodschap hadden. Een verre oorlog, een verloren oorlog, dus gauw vergeten die oorlog en en passant ook maar de mensen die daar het slachtoffer van waren.

Jo Ayal vóélft zich beslist geen slachtoffer; hij is niet rancuneus; 'ik heb een goed leven hier in Nederland', hij voelt zich hier thuis; heeft geen last van discriminatie; als er al eens opmerkingen in die richting zijn, zegt hij: 'Ik heb van mijn voorouders geleerd.....' en 'discriminatie zit in jezelf, tussen je eigen oren.' Hij laat er zich niet door raken.

Hij heeft zijn hele leven gewerkt tot ver na zijn pensionering, is sportief: fietsen, tennissen, strandloop Egmond....

Een man die het heft in eigen handen genomen heeft, een Molukse Wieringer. Een bijzondere man met een bijzonder verhaal.

Ik citeer Jo:

' 4 en 5 mei moeten we blijven vieren, want we moeten nooit vergeten wat oorlog voor ellende brengt en dat vrijheid een kostbaar goed is voor de hele mensheid....'

Beste Jo, je was een trouw bezoeker van onze maandelijkse veteranenbijeenkomsten. Mocht je een keer verlaat zijn vanwege je wekelijkse bridgemiddag dan keek ik vaak naar de deur of je er al aankwam.

Je was een trots lid van de Veteranen Erewacht tijdens de jaarlijkse dodenherdenking op 4 mei.

Als voorzitter haalde ik grote voldoening uit het feit dat ik een aantal jaren geleden het Ereteken Orde en Vrede voor je hebt aangevraagd en ook mocht opspelden vanwege de afwezigheid van de burgemeester.

Het origineel was je door de vele verhuizingen kwijtgeraakt. We hebben toen nog een fijne middag gehad: Jij als middelpunt te midden van je familieleden en collega-veteranen. Iets waar ik met veel plezier op terugkijk.

Bij mijn laatste bezoek aan jou, veertien dagen geleden, kreeg ik een mooi cadeau van je: Een boek met portretten van Molukse KNIL veteranen waaronder een prachtige foto van jou. Het boek draagt de titel "Onze vergeten helden: en dat is een heel terechte omschrijving.

Wij van de Veteranen Contactgroep Wieringen/Hollands Kroon gaan je missen

"Selamat Bercuti, Berehat Dengan Tenang

"Goede reis en rust in vrede"

Dick Doornik,

Voorzitter Veteranen Contactgroep Wieringen/Hollands Kroon

7 juni 2021

